

Zabawa się skończyła, czyli śmiech nie w porę

Praca doktorska

Streszczenie

autorka: Berenika Pyza

promotor: prof. dr Janusz Bałdyga

Praca poświęcona jest badaniu procesu „przedłużenia” zabawy i co za tym idzie – kluczowego momentu wtargnięcia zabawy w czas powagi. Zabawa jako forma aktywności nie musi być przeciwstawiana powadze (co jest stosowane w potocznym wartościowaniu wydarzeń); pojęcia te nie tylko nie muszą pozostawać w konflikcie, ale w wielu sytuacjach wzajemnie się przenikają. Zasadnicze pytanie badawcze dotyczy charakteru i znaczenia punktu przekroczenia norm zmieniających zabawę w jej zaprzeczenie. Kolejne pytanie związane jest z charakterem zmiany, czy mamy do czynienia z ewolucją czy z przełomem, a może z formą pośrednią. Koniec zabawy jest operacją transformacji znaczeń, zmianą „ukierunkowania” wektorów, wiąże się z przeorganizowaniem dotychczas obowiązujących układów sił. Powiedzenie „zabawa się skończyła” porównane jest do rodzaju delikatnej groźby, przy czym nie wiadomo, co miałyby po niej nastąpić. Przytaczając przykłady zabaw angażujących spore grupy osób, które znalazły się w niecodziennych sytuacjach społecznych, próbuję określić takie momenty, w których zabawa staje się wykroczeniem. Przekroczenie ustalonych norm wydaje się być szczególnie ciekawe w kontekście uczestnictwa w tzw. „dramacie społecznym”. Staram się wyznaczyć punkty graniczne, według których określa się czy zabawa ma jeszcze prawo trwać czy też musi się już zakończyć. Celem tej pracy jest również wyróżnienie stanów, w których ciężko jest jednoznacznie stwierdzić, że „miarka się przebrała”. Pomocna w tym rozróżnieniu może się okazać identyfikacja wewnętrznych przeżyć osób, które znalazły się w sytuacji kryzysowej, a także przybliżenie sylwetek postaci, określanych jako niepoważne, takich jak dyletant czy błazen, które oprócz funkcji przywracania społecznej równowagi wydają się też mieć zdolność i prawo do decydowania o czasie trwania zabawy.

Poznań, 28. 02. 2022 r.

No more fun and games, or when the laughter is ill-timed

PhD thesis

Summary

doctoral student : Berenika Pyza

doctoral supervisor: prof. dr Janusz Baldyga

The work is devoted to the research study of "prolonging" the fun and, consequently, the intrusion of fun into the time of seriousness. Play as a form of activity does not have to be opposed to seriousness (which is used in everyday evaluation); not only do these concepts not have to stay in conflict, but they also interpenetrate in many situations. The main research question concerns the nature and importance of the point of exceeding the norms that turn play into contradicting it. Another question is related to the nature of the change, is it an evolution or a breakthrough, or maybe an intermediate form. The end of the play is an operation of the transformation of meanings, a change in the "orientation" of vectors, it is associated with the reorganization of the existing systems of forces. The saying "the fun is over" is likened to a kind of delicate threat, and it is not known what would come after it. By citing examples of games involving larger groups of people who find themselves in unusual social situations, I try to identify such moments in which play becomes an offense. Exceeding the established standards seems to be particularly interesting in the context of participation in the so-called "social drama". I try to set the border points, according to which it is determined whether the game has the right to continue or has to end. The aim of this thesis is also to distinguish states in which it is difficult to clearly say that "the measuring cup has changed". The identification of the internal experiences of people who found themselves in a crisis situation may prove helpful in this distinction, as well as the approximation of figures described as frivolous, such as a dilettante or a jester, who, in addition to the function of restoring social balance, also seem to have the ability and right to make decisions about the duration of the fun.

Poznań, 28. 02. 2022 r.